

नामांक				Roll No.		

No. of Questions — 20

No. of Printed Pages — 3

P—16—2—Sans. II

प्रवेशिका परीक्षा, 2010

संस्कृत — द्वितीय पत्रम्

(संस्कृत साहित्य — पद्य-काव्य, कोष व छन्द)

समय : $3 \frac{1}{4}$ होरा: (सपाद होरात्रयम्)

पूर्णांक : 40

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्कः अनिवार्यतः लेख्यः ।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
- (3) प्रत्येकं प्रश्नस्योत्तरमुत्तरपुस्तिकायामेव देयम् ।
- (4) प्रत्येकं प्रश्नभागस्योत्तरं क्रमानुसारमेकत्रैव लेखितव्यम् ।
- (5) प्रथम प्रश्नस्य चत्वारः (i, ii, iii एवं iv) भागाः सन्ति । प्रत्येक भागस्य उत्तरस्य चत्वारः (अ, ब, स एवं द) विकल्पाः सन्ति । समुचित विकल्पस्य उत्तराक्षरं उत्तर-पुस्तिकायां निम्नलिखित तालिकां निर्माय एकस्मिन् स्थाने एव लेखनीयानि ।

प्रश्न क्रमाङ्कः	समुचित उत्तराक्षरम्
1. (i)	
1. (ii)	
1. (iii)	
1. (iv)	

P—16—2—Sans. II

P - D-(4)

[Turn over

1. (i) ऐश्वर्यस्य विभूषणम् अस्ति
 (अ) सुजनता (ब) दुर्जनता
 (स) चपलता (द) न किमपि । $\frac{1}{2}$
- (ii) रामायणे कति काण्डाः सन्ति ?
 (अ) त्रयः (ब) सप्त
 (स) पञ्च (द) अष्टः । $\frac{1}{2}$
- (iii) मगणस्य स्वरूपम् अस्ति
 (अ) 155 (ब) 511
 (स) 555 (द) 515. $\frac{1}{2}$
- (iv) प्रत्येकं छन्दसि पादाः भवन्ति
 (अ) षट् (ब) त्रयः
 (स) पञ्च (द) चत्वारः । $\frac{1}{2}$
2. कुमार्याः द्वे नामनी के ? 1
3. वीरस्य मातुः द्वे नामनी लिखत । 1
4. कस्य पुरतः कालीदेवी साक्षात् आगता ? 1
5. मातुः चत्वारि नामानि कानि ? 1
6. पितुः त्रीणि नामानि लिखत । 1
7. मात्रायाः (छन्दःशास्त्रानुसारं) किं लक्षणम् ? 1
8. जगति पुण्यकृतः किं लभन्ते ? 1
9. लोकदेवतायाः रामदेवस्य मातुर्नाम किम् आसीत् ? 1
10. वामनमते कः अलङ्कारः ? 1
11. “माताभूमि पुत्रोऽहं पृथिव्याः” इत्यस्य भावार्थो लेख्यः । 2
12. “कौलेयकः” पदस्यार्थो कः ? 1
13. “अखण्डं भारतं स्मरेत्” इति पाठस्य सारांशः स्वसंस्कृते लेख्यः । 2
14. “वीराङ्गना कर्मावती” पाठानुसारेण डॉ० रामदेव साहू महोदयस्य परिचयो देयः । 2
15. कासु परिस्थितिषु ईश्वरः भूमौ अवतरति ? 2
16. ‘स्वस्थवृत्तम्’ इति पाठे नित्यं स्नानमाचरणेन के लाभाः ? 2
17. निम्नांकितेषु श्लोकेषु द्वयोः सप्रसङ्ग भावार्थो लेख्यः $2 \times \left(\frac{1}{2} + 1 \frac{1}{2} \right) = 4$
  - (i) विहाय वैकुण्ठ सुखाभिलाषं लक्ष्मीः विलासं विषमेव मत्वा ।
 प्रसूनशय्यां पविवद् विचिन्त्य भक्तार्ति नाशाय तवावतारः ॥
  - (ii) या राजमाता खलु कर्मदेवी नाम्ना पवित्रीकृत कीर्तिकाया ।
 संरक्षिकाऽसीदपि युद्धकर्माधिष्ठातृरूपेण निरुपितात्मा ॥
  - (iii) स शीतलो गन्धवहः समीरः स तित्तिराणां मधुरो विरावः ।
 तन्नर्तनं बर्ह-विभूषणानां समुत्प्लुतिः सा च कुरंगमाणाम् ॥

18. अधोलिखितेषु अलङ्कारेषु यथेच्छं द्वयोः लक्षणमुदाहरणञ्च लिखत — $2 + 2 = 4$
- (i) अर्थान्तरन्यासः
(ii) दृष्टान्तः
(iii) विशेषोक्तिः
(iv) परिकरः ।
19. निम्नाङ्कितेषु छन्दःसु कयोश्चित् द्वयोः लक्षणोदाहरणानि लेख्यानि — $2 + 2 = 4$
- (i) मालिनी
(ii) मन्दाक्रान्ता
(iii) शार्दूलविक्रीडितम्
(iv) हरिणी ।
20. निम्नलिखितेषु श्लोकेषु केषाञ्चित् त्रयाणां प्रसङ्गान्वयपूर्वकं व्याख्या कार्या — $3 \times \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + 1 \right) = 6$
- (i) यत्र मन्दाकिनी पाप संहारिणी—
यत्र गोदावरी चारुसंचारिणी ।
देववाणी च यत्रास्ति मोदाकुला—
भूतले भाति मेऽनारतं भारतम् ॥
- (ii) विपदि धैर्यमथाभ्युदये क्षमा,
सदसि वाक्पटुता युधि विक्रमः ।
यशसि चाभिरुचिर्व्यसनं श्रुतौ,
प्रकृतिसिद्धमिदं हि महात्मनाम् ॥
- (iii) वयोबल शरीराणि देशकालाशनानि च ।
समीक्ष्य कुर्याद् व्यायामम् अन्यथा रोगमाप्नुयात् ॥
- (iv) जायते पुष्करं कर्दमात् सर्वदा
कालकूटोद्भवो हन्त रत्नाकरः ।
चन्द्रिश्चन्द्रिश्च प्रियो लाञ्छितो—
वर्णये तत्प्रमादं कियत् साम्प्रतम् ॥
- (v) न ते मृत्युः प्रभविता यावज्जीवितुमिच्छसि ।
त्वत्तो हि अनुज्ञां सम्प्राप्य मृत्युः प्रभवितानघ ॥